

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 3. Affectus excœcat iudicium. Figuræ, & Symbola. Exempla ex Veteri.
Ex Novo. Varia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Domine, memento mei, clem veneris in regnum tuum. Luc. 23. 42. Postquam prope salutem fuit, animadverti acutus, & ingeniosus, fur thesaurum; & nactus occasionem, vitam rapuit; arte furandi pulchrè, & soterter, abusus. S. Gregor. Nyss. orat. de SS. 40. MM. Non ad ignota transit officia; malum in bonum vertit. Sylveira hic. q. 11. Vidisti, quomodo nec in cruce artis suae obliviscitur; sed per ipsam confessionem prodatur regnum. S. Chrysostomus hom. in Crucem.

Domine, quid me vis facere? Act. 9. 6. Tria Saul fecerat, quae omnia Paulus in optima mutavit. Catenas ad vincendos Discipulos protulit; Ecclesiam filiis orbavit; JESUM immani odii profecutus est. Vide, quomodo, qui vinxerat, clamat: *ego vincetus in Domino.* Ephes. 4. 1. Qui, odio estuatur, clamat: *quis nos separabit à charitate Christi?* Rom. 8. 35. Qui Ecclesiam orbaret Discipulis, totum orbem obit, ut filios pariat Ecclesiae. Oliva l. 4. Strom. hic.

Gaudete in Domino semper. Philipp. 4. 4. Non vult Deus, ut vivas tristis, sed hilaris; solum petit, ut mutes causam laetitiae. *Fruitus spiritus est charitas, & gaudium!* Galat. 5. 22. Dixit primò charitas: quia super illa fundatum est verum gaudium. Stella de contempt. van. Mundi p. 1. c. 57.

Ex Patribus, & aliis.

Vera ratio persuadendi est, cum id poscitur, ut impetremus à vobis, quod concupiscitis: hoc, quod exiguum amatis, insinuamus, ut ametis aeternum. S. Eucherius ep. parænet.

Amantes vitam hortamur ad vitam. Vera ratio est persuadendi; cum id poscimus, ut impetremus à vobis, quod concupiscitis. Pro vita, quam diligitis, legatione apud vos fungimur; & hanc, quam omnes exiguum amatis, insinuamus, ut ametis aeternam. S. Eucherius ep. parænet. ad Valerianum.

Omnis homo cupit, quod bonum est: & affectu quòdam naturali constringimur ad omne, quod bonum putamus. Et quid habetur tam bonum, quam Deus? S. Basilii Regula de inst. Monach. c. 2. Quomodo excidemus mali desiderii appetitum? desiderii meliorem. Idem ibidem c. 36.

Surge anima mea; curre, & festina intrare ad tales nuptias. Verè, & commuta, desideria tua. Formosam delectabiliter aspicere solebas meretricem; aspice nunc Dei genitricem. Aurum placebat; nunc verum placeat: argentum quærebas; nunc Dei unigenitum quæras: favore humano delectabaris; nunc spiritu divino refocuearis: pone carnis, & sume mentis, delectationes. Petrus Cellensis lib. de panib. cap. 7.

Quis fructus est? quæ utilitas? ea indefinenter cupere; quæ, etiam si non deserant, deserenda sunt. Amor rerum deficientium ad in corruptibilia transferatur: & ad sublimia vocatus animus caelestibus delectetur. S. Leo serm. 5. in Natal. Dom.

Cum nihil sit aliud virtus, quam affectio ordinata, & moderata; ex intentione bona agitur;

ut sit affectio ordinata; & per discretionem efficitur, ut fiat moderata. Richardus à S. Vict. p. 1. l. 3. c. 23.

Quam admiranda, quam amplectenda, illius gratia; per quam ita operatur in nobis omnia opera nostra, ut sint tam sua, quam nostra: dona sua, & merita nostra. Superius jam assignavimus, quam sint multiplices humani cordis affectus. Hos itaque ille Domini spiritus quotidie in Electis suis paulatim contemperat, & in unam harmoniam conformat, & gratia suae plectrò, quasi citharædus doctissimus, hos extendendo, illos relaxando; ad concordem quandam consonantiam coaptat: donec reboet ex his in auribus Domini Sabaoth melodia quædam melliflua, & supra modum dulcis, tanquam citharædorum multorum citharizantium in citharis suis. Idem ibidem c. 24. Turbetur planè animus Christianus, non miserè sed misericordià. Timeat, nè pereant homines Christo; contristetur, cum perit aliquis Christo; lætetur, cum acquiruntur homines Christo; timeat & sibi, nè pereat Christo. Iste autem quatuor, quas perturbationes vocant, timor, & tristitia; amor, & lætitia; habent eas iustis de causis animi Christiani. V. Beda in Joan. 13.

Sicut Deus, prima Veritas, est objectum intellectus, & finis; & ideo quies ejus: sic Deus, summum bonum, est objectum, & finis affectus, & quies. S. Thom. Aq. opusc. 16. c. 26.

Indignum omnino est, & absurdum; ut prænobilis anima, deputata sponsi caelestis amplexibus, oblita suæ originis; & illius, cujus imago est; ad mechanicos rapiatur affectus. Petrus Blef. ep. 138.

§. II.

Affectus excœcant judicium.

Figuræ, & Symbola.

Si securus est oculus cor meum. Job. 31. 7. id est, intellectus affectum. Ramirez in ep. 6. Affectus omnis, seu perturbatio, quæ mentem vexat, ac de statu dimovet rationis; jure poterit ebrietas appellari. S. Basil. Cæsar. serm. 1. de jejuniis.

Nihil aliud est ebrietas, quam animi de nativa sanitate decurbatio; mentis penuria; vacuitas intellectus: ista verò non ebrietas tantum ex vino; verum etiam ebrietas exira, & cupiditate, à ratione aliena, S. Chrysostomus tom. 6. orat. contra ebrietatem.

Duo sanè sunt, quæ in judicio faciunt cordis oculum caligare; ira, & cupiditas. Petrus Blef. c. 4.

Sicut ventriculo bile impleto non profunt lac, mel, perdices, aurum potabile, eliquati uniones, gemmæ pretiosæ etiam nauseam faciunt: ita animis male affectis, probitas, scientia, studium, conceptam iram non extinguunt. Oliva t. 2. conc. 29. die 4. Ven. Quadr.

Sicut ex magno incendio niger exhalatur fumus, quò oculi caligant, nec munus suum ritè possunt exercere: sic ex cupiditatis incendio adeò obcœcatur ratio; ut pericula non advertat. Naxera in Josue 16. §. 3. Dicit Philosophus, quod sensus habens sentire aliud sensibile, debet esse ab illo penitus denudatus. Hinc pupilla est sine colore, ut de coloribus possit judicare: per viridia ocularia viridia videbis omnia. De Rampegolis fig. Bibl.

Exem-

Exempla ex Veteri.

Pulchrum oculis. Gen. 3. 6. Omnium errantium prima radix, & principalis origo, fuit, & est, inordinata affectio, vel voluntatis depravatio. Eva id circo erravit: quia curiosè concupivit fructum pulchrum visu, & ad vescendum suavem; ita ut & consequenter delapsa sit in hunc errorem; ut crederet fieri sicut Deus &c. ut etiam revocaret in dubium divinam sententiam; quam absolute tenebatur credere: *nè forisè, inquit, moriamur.* Gerson de causis errantium. Sed quæ tanta ista in pomo, in ficu, pulchritudo tam admirabilis pomo inesse credita est. Fernandus hic fecit. 12.

Sic, quod certissime regnaturus sis. 1. Reg. 24. 21. Nihilominus quærebat eum occidere: quia se ad eum sibi non poterat, quod esset regnaturus; eò quod nolebat, ut regnaret. Did. Stella in Luc. 18.

Oculi tui recta videant. Prov. 4. 25. Errat oculus, ubi errat affectus. S. Ambrosius lib. de bono mortis c. 9.

Dilectionem, & odium, non est homo qui sciat. Eccl. 9. 1. Qui adhuc sapit, quæ hominis sunt; neque planè Deo se tradidit, nescit discretò iudiciò, quæ dilectione sunt digna, quæ odio. Ardua enim virtus, atque difficilis, amore est digna; odit autem consequenda voluptas, quæ de sensibilibus provenit. Homo autem, qui perversè aberrat in intellectu rerum, facile sibi omnia, quæ vana sunt, ante oculos, ut bona, proponit; & deique iis iudicat, non ut veritas habet, sed ut voluptas subdola subministrat. Olympiodorus hic.

Perdidisti in decore tuo sapientiam. Ezech. 28. 17. Quis ille tam noxius; tamque perniciosus, decor? tuus. Planius audi: privatus, proprius. Denique, si advertisti, non in decore, sed in suo decore, dictus est ille perdidisse sapientiam. S. Bernardus serm. 74. in Cant.

Nunquid vestrum est scire iudicium, qui odio habetis bonum? Michæ 3. 1.

Ex Novo & Patribus.

Audens Herodes rex turbatus est. Matth. 2. 3. Herodes, cum audisset, Christum natum esse, ex Prophetarum, & Magorum, sententia; & esse regnaturum; quæ veritas nullà humanà vi violari poterat: obæcatus tamen libidine non credidit. Credidit quidem esse natum, non tamen regnaturum. Did. Stella in Luc. 18. 29.

Pharisæi autem dicebant &c. Matth. 9. 34. Ex invidia, rationis iudicium obtenebrante. Amor enim privatus, & odium, pervertunt iudicium; juxta illud Propheta: *nunquid vestrum est scire iudicium, qui odio habetis bonum.* Michæ 3. 1. 2. Dionys. Carthus hic.

Caro, & sanguis, non revelavit tibi. Matth. 16. 17. Caveat proprium cerebrum, qui veritatem cupit attingere. Verissimum Petri dogma probat Christus ex eo primariò; quòd

non in illo carni, & sanguini, acquieverit; hoc est, propriis affectibus ductus non fuerit. Bæza t. 3. l. 14. p. 12.

Volo, ut des &c. Marci 6. 25. Non dat rationem. Vide impudentiam puellæ: vides à diabolo ipsam, penitus detineri: nec causam ullam petitionis affert; quippe nulla excogitari poterat: sed absque ratione aliorum calamitatibus honorari contendit. S. Chrysost. hom. 4. in Mathæum. De barbaro Nabuchodonosore Dan. 5. 19. *quos volebas, interficiebat.* Et Judæi Matth. 12. 38. *Magister, volumus à te signum videre.* Sic multi cæcò affectu non ratione, ducuntur. Sylveira hic.

Et ipsi nihil horum intellexerunt. Luc. 18. 34. Verbum hoc iis quasi obvelabat amor in Christum Dominum: cujus vitam cum summe cuperent, & ei teneri mò affectu inhærent; non poterant sibi ejus mortem perferre, aut ad eam serio cogitationem advertere. Affectus nostri; præsertim amoris, vel odii, frequenter nos obnubilant; & claras alioquin veritates abscondunt &c. Marchantius Dom. Quinqu.

Sicut audio, sic iudico. Joan. 5. 30. Non sicut odi, non sicut amo, non sicut timo. Est iudicium odii; ut illud Joan. 19. 7. *nos legem habemus, & secundum legem debet mori.* Est & timoris; ut illud Joan. 11. 48. *Si dimittimus eum sic; venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.* Iudicium verò amoris; ut David de filio parricida. *Parcere puero Absolon.* 2. Reg. 18. 5. S. Bernardus tr. de grad. humil. & superb. Iudicium meum iustum est; quia non quæro voluntatem meam. Quicumque quærit facere voluntatem propriam, facile errat in iudicio. Voluntas autem divina lex est omnis iudicii: & propterea, qui se conformat voluntati divinæ, non errat in iudicando. Cajetanus in Joan. c. 5.

Consilium fecerunt. Joan. 11. Unde consilia mala? malus metus, malaque spes, constituunt consilia mala. Metuit quis avarus perdere thesaurum; metuit direptionem eorum, quæ tenebat; fecit consilium malum, ut daret sibi suspecto ante mortem, quam pateretur direptionem. Metuit ambitiosus, gloriæ avidus, constitutus in auctoritate; nè à potentiore superetur, nè redigatur ad ima: inivit consilium dandi mortem in eum, quem suspicatus est, posse fieri superiorum. Sim. Cass. l. 1. c. 45.

Scimus, quia vehementer claudit oculus cordis privatus amor. S. Gregorius hom. 4. in Ezech.

Ubi regnat affectio, perit omne iudicium. Tanta enim odii perversitas in quibusdam mentibus regnat contra proximi sui bonum; ut illud abominentur tanquam horridum malum: quod quidem omnino fieri non potest, nisi ex summa perversitate malitiæ; per quam talis homo pervertit suum proprium sensum: ut merito dignus fiat illà maledictione divinà, de qua Jh. 5. 20. *Ve, qui dicitis malum bonum &c.* S. Bernardus sen. 1. 1. ferm. 23.

Tria sunt, quæ oculum intelligentiæ confundunt, atque à contemplatione veri luminis exclu-

excludunt : tenebræ scilicet peccatorum , recordatio eorundem , & cura terrenorum affectuum. S. Bernardus ferm. 5. de assumpt. B. V.

Illum , quem odis , iudicare non potes : quia oculus odientis obductus tenebrâ odii , tenebrôsâ reputat opera exosi. S. Bonaventura ferm. 2. in hexam.

Varia de Affectibus.

Loci corpora continentur ; animo autem locus est affectio sua. S. August. in Ps. 6.

Disciplinâ Christianâ non tam queritur , utrum quis irascatur ? nec utrum sit tristis ? sed unde sit tristis ? Idem l. 9. de civ. Dei c. 5.

TITULUS VIII.

AGONIA CHRISTI.

Vide hic , ô fidelis anima ! & in spice hunc strenuum David 1. Reg. 17. Deum , ac Dominum tuum : quam ardeat , quam vehementer desideret inire certamen , & ponere animam suam pro populo suo. Ludovicus Blofius p. 3. margar. spir. c. 2.

Amor tuus , & iniquitas nostra , sic te imbecillum fecerunt. Maledicta sit tanta iniquitas , pro qua sic affligeris. S. Bonaventura medit. vitæ Chr. c. 76.

Cùm sic orat anxius Dominus JESUS ; ecce angelus Domini , princeps militiæ coelestis exercitus , Michael scilicet , adstitit confortans eum. Idem ibidem c. 75.

O quam mirandum certamen ! ô quanta pugna in mediatore Christo ! carnem , aspicere , repugnare spiritui , & spiritum carni : tanquam si quis decubaret infirmus ; cui pro restauranda valetudine poculum amarissimum porrigere-

Arbitror , omnem motum animi aliquid facere in corpore : id autem usque ad nostros exire sensus tam hebetes , tamque tardos ; cùm sint majores animi motus : velût cùm irascimur ; aut tristes , aut gaudentes , sumus. Idem ep. 115.

Affectui nec leges imperant , nec principes dominantur. Liber est , & maximè , si spiritu ducitur : quia , ubi spiritus Domini , ibi libertas. S. Bernardus ep. 184.

Penè , quot sunt diversitates rerum , tot sunt varietates affectionum. Richardus à S. Viçt. de arca myst. c. 22.

tur à medico ; duplici hic desiderio traheretur ; evitandæ videlicet potionis , & consequendæ sanitatis. Passionis pœna ex sui magnitudine intolerabilis videbatur ; sed & amoris vehementia , atque satisfaciendi ardor , ad subeundum crucis patibulum , supra modum urgebat. S. Laurentius Justin. de triumph. Chr. agone c. 6.

Erat ista agonia , relictio sensualitatis mortem horrentis , & rationis mortem acceptantis : quia virtute divinâ qualibet pars permittebatur agere , & pati , quod erat sibi proprium. Lyranus in Luc. 22. Meo iudicio , fuit illa agonia conatus vehemens , & contentio amoris perfecti voluntatis superioris ad expellendum timorem , vel pavorem , Passionis : qui pavor permixtus erat ad tempus sacrum Christi cor affligere. Unde non fuerit repugnantiæ sensualitatis contra spiritum ; sed expulsio pavoris per charitatem ad patiendum hilariter. Doultreman de amore l. 2. c. 3. sect. 6.

TITULUS IX.

AMBITIO.

§. I.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri , Novo , Patribus ,
& aliis.

Abit autem Abimelech &c. Judic. 9. 1. Per Abimelech significantur ambitioni ; qui dignitates appetunt & honores : & tales propriè assimilantur diabolo , qui in cœlo petit dominatum. Hugo Card. hic.

Fuerunt ligna sylvæ &c. Judic. 9. 14. Rhamnus arbor instructuosa , & spinosa , suscepit imperium ; quæ nec propriam , nec subditorum lignorum pinguedinem habet : neque enim paradisi , sed sylvæ , ligna rectoris indigere dixit similitudo. S. Nilus lib. ascet.

Dominandi ambitio est *Asmodeus*. Tob. 3. S. Thom. aq. Dom. 2. Quadrag.

Miscuit Dominus in medio ejus spiritum vertiginis : & errare fecerunt Egyptum , in omni opere suo ; sicut errat ebrius. Jf. 19. 14. Quid est spiritus vertiginis , nisi ambitio dignitatis ; quæ errare facit totam

Egyptum , id est , totum Mundum , ad modum ebrii. Hugo Card. in Luc.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus , sedens super asinam. Matth. 21. 5. Propterea sedet Dominus hodie super asinam subjugalem , afflictam , & inhonoratam : ut aperte insinuaret ; quod magnificentia Mundi asina est : subjugalis , propter vilissimam servitutem : quia quod super plures ambitiosus satagit dominari ; eò necesse habet , pluribus subjugari. Est afflicta , propter angustias maximè cordiales ; quas , velit , nolit , necesse est ei pati. S. Bernardus sen. t. 1. ferm. 5. art. 1.

Transibit per Galileam. Luc. 17. 11. Interpretatur Galilæa *rota*. Rota est dignitatum ambitio ; quæ , quanto magis elevatur à posteriori , tanto magis demergitur in parte anteriori. Hugo Card. hic. Ambitionis falsugo bibulam animam occupat , ut per fas , & nefas , ad loca superiora , etiam de latebris eremi , nonnulli se ingerant & modis omnibus elaborant , ut sedeant cum Principibus. S. Cyp. in Præfat. libri de Card. operib. Chr.

Lapis in aquas injectus diffusus itagnò ingentes circulos facit. Interea in puncto ad ima delabitur ; & finis ultimus est , jacuisse. Talis humana ambitio. Quantis , cogitationum fluctibus , sempe